

Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening

Beantwoording vragen integraal afwegingskader (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Ter uitvoering van de Brede schuldenaanpak¹ en het Interbestuurlijk Programma² is een wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) voorgesteld om de verwerking van persoonsgegevens voor schuldhulpverlening te faciliteren binnen de kaders van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze algemene maatregel van bestuur (AMvB) werkt de wetswijziging uit.

2. Wie zijn betrokken?

Betrokkenen: Burgers met problematische schulden, gemeenten en instellingen die in opdracht van gemeenten schuldhulpverlening geven, organisaties in de schulden- en incassoketen, zoals schuldeisers.

3. Wat is het probleem?

Om mensen met problematische schulden te kunnen helpen is veel informatie nodig over hun persoonlijke (financiële) situatie. Burgers met schulden zijn lang niet altijd in staat zelf de benodigde persoonsgegevens voor hulpverlening te verzamelen. Ze kunnen ook niet volledig vrijwillig toestemming aan hulpverleners geven om de gegevens te verzamelen, omdat ze afhankelijk zijn van hulp. Voor de hulpverleners is vaak niet duidelijk welke persoonsgegevens zij mogen verwerken: Wat is hun precieze taak en welke persoonsgegevens zijn daarvoor noodzakelijk? De organisaties in de schulden- en incassoketen hebben behoefte aan duidelijk over welke persoonsgegevens zij met de gemeentelijke schuldhulpverleners mogen delen.

4. Wat is het doel?

Het doel is mensen met problematische schulden zo vroeg mogelijk in beeld te krijgen, hen ontzorgen en schuldhulpverlening effectiever maken. Meer concreet is het doel organisaties in de schulden- en incassoketen en in het bijzonder schuldhulpverleners en woningverhuurders, duidelijkheid te geven over de persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor vroegsignalering van schulden en andere schuldhulpverlening.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Naleving van de privacyregelgeving vereist duidelijke wettelijke verplichtingen die de verwerking van persoonsgegevens rechtvaardigen.

6. Wat is het beste instrument?

De wijziging van de Wgs regelt twee verwerkingen van persoonsgegevens bij schuldhulpverlening:

1. In de wet wordt expliciet opgenomen dat het college persoonsgegevens verwerkt die worden ontvangen van specifiek genoemde schuldeisers over betalingsachterstanden voor het vroegsignaleren van schulden.
2. De wetswijziging verduidelijkt de procedure over het besluit over toegang tot gemeentelijke schuldhulpverlening en de inhoud van de hulp (plan van aanpak) en geeft het college de bevoegdheid de daarvoor noodzakelijk persoonsgegevens te verwerken.

Deze AMvB werkt de grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens uit:

1. Het bepalen van signalen van schuldeisers over betalingsachterstanden die een goede indicatievormen voor de vroegsignalering van schulden en naar aanleiding waarvan een inwoner namens het college een aanbod krijgt voor een intakegesprek (artikel 3, eerste lid, onder a). De signalen zijn: huurachterstand, betalingsachterstand op de zorgpremie, betalingsachterstanden op energie en drinkwater.
2. Het aanwijzen van personen en instanties die aan het college de gegevens en inlichtingen verstrekken, waarvan kennisneming noodzakelijk is voor gemeentelijke schuldhulpverlening (artikel 8, eerste lid). Om de privacy van burgers beter te beschermen is het voor de

¹ Kamerstukken II 2017/18, 24515 nr. 431

² Kamerstukken II 2017/18, 29362, nr. 266

vroegsignalering van schulden nodig regelgeving te maken op basis waarvan woningverhuurders huurachterstanden aan het college verstrekken.

3. Het aanwijzen instanties aan wie het college onder voorwaarden gegevens verstrekt die noodzakelijk zijn voor hun rol bij gemeentelijke schuldhulpverlening (artikel 8, tweede lid): andere gemeenten, schuldeisers, deurwaarders en kredietverstrekkers.

De voorgestelde AMvB is de beste oplossing. Alternatieven hebben nadelen:

1. Alternatief is de uitwisseling van persoonsgegevens voor schuldhulpverlening tussen bestuursorganen niet regelen. Artikel 8 van de Wgs³ geeft namelijk al de bevoegdheid voor deze uitwisseling. De AMvB zou dan beperkt zijn tot gegevensuitwisseling met andere personen en instanties dan bestuursorganen. Daarvoor is niet gekozen, omdat vanuit het perspectief van de privacyregelgeving (AVG) artikel 8 Wgs niet specifiek genoeg is. De bij schuldhulpverlening betrokken gemeenten en andere organisaties vragen bovendien om concrete regelgeving, zodat duidelijk is wat zij mogen en niet mogen.
2. Alternatief is minder signalen voor vroegsignalering van schulden te gebruiken. Knelpunt is dat er niet één voorspeller blijkt te zijn voor problematische schulden. Bijvoorbeeld alleen betalingsachterstanden op de zorgverzekering gebruiken, betekent dat de groep die betalingsproblemen afwendt door de huur of de energierekening niet te betalen, niet worden gevonden. Als bijvoorbeeld alleen huurachterstanden worden gebruikt, komen burgers die kopen en daarbij betalingsachterstanden hebben niet in beeld, want voor hen zijn andere signalen nodig (bijvoorbeeld niet betaalde energie- en drinkwaterrekeningen).
3. Alternatief is meer of andere signalen voor vroegsignalering aan te wijzen, bijvoorbeeld achterstanden op hypotheek, beslagleggingen of niet-betaalde telefoon- en internetrekeningen. Het nadeel is dat met andere signalen veel minder praktijkervaringen is opgedaan. Het is de vraag of burgers met schulden beter in beeld komen met andere signalen. Meer signalen betekent dat meer persoonsgegevens worden verwerkt en meer inzet van schuldhulpverleners en schuldeisers nodig is, terwijl de meerwaarde niet is aangetoond. De wetwijziging biedt wel ruimte om in het kader experimenten tijdelijk andere signalen toe te staan.

7. Wat zijn de gevolgen?

1. Voor burgers: De doelgroep (inwoners met problematische schulden) wordt beter en eerder bereikt. Burgers worden ontzorgd, omdat zij niet meer alle informatie hoeven aan te leveren, maar schuldhulpverleners die zelf kunnen verzamelen.
2. Voor gemeenten: De AMvB geeft juridische zekerheid over wie welke persoonsgegevens voor schuldhulpverlening mag uitwisselen. Hulp aanbieden op basis van de aangewezen betalingsachterstanden vraagt van gemeenten dat zij het vroegsignaleren van schulden opschalen en tot een structurele dienstverlening ontwikkelen. Hier staat tegenover dat de gemeentelijke schuldhulpverlening effectiever en efficiënter wordt.
3. Voor publieke en private schuldeisers: De AMvB geeft juridische zekerheid over wie welke persoonsgegevens voor schuldhulpverlening mag uitwisselen. Ook nu verstrekken schuldeisers persoonsgegevens voor schuldhulpverlening. Dat doen zij op grond van wettelijke verplichtingen, toestemming of een overeenkomst met de burger. De verandering is dat de grondslag wettelijke verplichting belangrijker wordt en duidelijk wordt uitgewerkt. De regelgeving over het verstrekken door woningverhuurders van huurachterstanden aan schuldhulpverleners voor vroegsignalering is nieuw.

³ Artikel 8. Gegevensuitwisseling (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening)

1. Bestuursorganen en andere bij algemene maatregel van bestuur aangewezen personen en instanties verstrekken aan het college de gegevens en inlichtingen waarvan kennisneming van belang kan zijn voor de uitvoering van deze wet.
2. Het college kan onder bij algemene maatregel van bestuur te bepalen voorwaarden aan bestuursorganen en aan bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen instanties gegevens verstrekken voortvloeiende uit de uitvoering van deze wet, die deze bestuursorganen en instanties behoeven in verband met uitoefening van hun taak en dienstverlening.
3. Het vragen en het verstrekken van gegevens door het college aan en door de in het eerste en tweede lid bedoelde bestuursorganen en instanties kan geschieden door tussenkomst van het Inlichtingenbureau, bedoeld in artikel 63 van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze van gegevensuitwisseling en de kosten, die daarbij in rekening kunnen worden gebracht.